

Megint a Széchenyi professzori ösztöndíjról

A történet folytatódik

A történet úgy kezdődött, hogy volt egyszer egy elgondolás, miszerint feszültséget kell teremteni a magyar felsőoktatásban oly módon, hogy az 55 év alattiak pályázat útján kiválasztott négyszer 500 embere a magyar fizetésekhez képest kiemelkedő összegű (nyugati mércével mérve igen szerény mértékű) ösztöndíjat (vagy inkább bérkiegészítést) kap négy éven át. Magam, aki az első kiíráskor 57 éves voltam (alkotóerőm teljében levő túlkoros...), mélységesen igazságtalannak tartottam az egész elgondolást, és többedmagammal tiltakoztunk, ahogy egy demokráciához illik, minden elérhető fórumon.

Az Alkotmánybíróságnál panaszunk, amelynek első aláírója Makk Ferenc professzor volt (nevét felhatalmazása alapján említtem), meghallgatásra talált, a diszkriminatív korhatárt eltörölték. Az első kiírásnál úgy is próbáltam tiltakozni – elismerem, vitatható módja volt ez az egyet nem értésnek –, hogy két, hozzám ajánlásért forduló pályatársamtól (az egyik közvetlen tanítványom) megtagadtam a pártoló sorokat. E lépésem bizonyos körökben heves ellenkezés, sőt gúny tárgya lett. (Mellesleg: mindketten nyertek.)

A második kiírásban már mindenkit ajánlottam, aki erre megkért és azt értékítéletem szerint megérdemelte. Háromjuk közül senki nem nyert. Eljött a harmadik kiírás. Miután egyik elharcosa voltam a pályázat korhatára eltörlésének, pályáztam, és nyertem. Ezt főleg azért kell hangsúlyoznom, mert nem a szülő savanyú, már ami engem illet. Akár elégedetten hátra is dőlhetnék a karosszékben: érdemes volt. Mégis úgy látom – esetemtől eltekintve, viszont környezetemet, az általam vezetett doktori iskolát figyelve –, nem sok értelme volt.

Kezdem azzal, hogy egyetlen általam ajánlott oktató és kutató sem nyert. Nevekkél nem szolgálhatok, sértené a pályázat titkosságát (bár nem tudom, jogilag hol húzódnak annak határai), így csak számot tudok mondani: ezúttal hat kollégámat ajánlottam, közülük hárman habilitált doktorok, professzorok, ketten kandidátus-docensek, egy pedig akadémiai kutatóintézeti munkatárs, kandidátus. Egyikük sem nyert... Persze erre bárki azt mondhatná: voltak

náluk jobbak. Makk Ferencet nem én ajánlottam, hanem két budapesti akadémikus, de ő sem nyert. Aki egy kicsit is ismeri szakmánkat, Makk Ferencre (tucatnyi könyve, nemzetközi elismertsége, 33 év felsőoktatási praxisa okán) nehezen lehetne azt mondani, hogy túlságosan sokan vannak vagy lehetnek nála a pályázók mezőnyében (a harmadik körében) jobbak, én azonban azt ajánlom, a „ki a jobb?” firtatása és személyes mérlegelése helyett objektívebb mércét válasszunk. Azt, hogy kiket s általuk mely tudományzakokat akkreditált az Országos Ideiglenes (újabb névén: Magyar) Akkreditációs Bizottság, s ezzel mely területeket emelt a legjobbak közé. A szegedi történészek által művelt ágazatok közül a Latin-Amerika és a Nyugat-Mediterraneum XIX. és XX. századi története alprogram mellett mindössze a középkor van akkreditálva, benne hangsúlyosan a magyar középkor. Nos, az általam ajánlott vesztések többsége – velem együtt – ennek az utóbbi akkreditált tudományterületnek a művelője.

A szegedi egyetem történésszakterületei közül jelenleg minden tudományág (sokkal) jobban van képviselve a Széchenyi-ösztöndíj kedvezményezettjei sorában, mint a magyar középkorkutatás, szép számmal olyan területek is, amelyek egyáltalán nincsenek akkreditálva. Szegedi munkatársaim, tanítványaim közül ugyanis sem az első két fordulóban, sem a korhatár nélküli harmadik fordulóban egyetlen egy pályázó sem nyert. Nyilvánvaló: valamelyik minősítés revízióra szorul, jöllehet mindkettőt ugyanannak a minisztériumnak (Művelődési és Közoktatási Minisztérium) egy-egy szerve adta. Vagy vegyék el tőlünk azt a jogot, hogy PhD-képzést folytathatunk és doktori fokozatot adományozhatunk, vagy ismerjék el a szegedi középkorkutatók számon tartott munkásságát és jövőre vonatkozó terveit Széchenyi-ösztöndíjak adományozásával. A tudományra ugyanis aligha igaz az, amit a sportújságírók a francia futballbajnokságot nyert együttesre nézve megfogalmaztak: sűrke labdarúgókból áll, de jó kis csapatot alkot.

Kristó Gyula
egyetemi tanár, PhD-programvezető